

**Sposoby ustalenia metody opłaty  
za gospodarowanie odpadami komunalnymi.**

Racibórz, luty 2017 r.

## **1. Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi.**

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi iloczyn:

- 1) liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość, lub
- 2) ilości zużytej wody z danej nieruchomości, lub
- 3) powierzchni lokalu mieszkalnego

- oraz przyjętej stawki opłaty.

Rada miasta może również uchwalić jedną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od gospodarstwa domowego.

## **2. Metoda naliczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w mieście Racibórz.**

Od momentu wejścia w życie nowego systemu gospodarki odpadami, na terenie miasta Racibórz opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi naliczana jest na podstawie liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz ustalonej stawki opłaty.

Wykonana za 2015 r. analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Raciborzu wykazała niepokojące zjawisko dużej różnicy pomiędzy liczbą osób zameldowanych i zamieszkających na terenie Raciborza, a liczbą osób ujętych w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W ostatnim czasie utrzymuje się gwałtowny spadek liczby osób zadeklarowanych w systemie gospodarki odpadami komunalnymi.

Według danych Urzędu Miasta liczba mieszkańców w 2013 r. wynosiła 52 774 osób natomiast w 2015 r. 51 498 osób, co oznacza spadek o 1 276 osób tj. 2,4%). Natomiast według danych zawartych w składanych deklaracjach liczba ludności faktycznie zamieszkująca miasto w 2015 r. wynosiła jedynie 46 244 osób.

Poniżej przedstawiono w tabeli zmianę liczby ludności Miasta Racibórz w latach 2013-2016

| Rok  | Liczba ludności GUS – faktyczne miejsce zamieszkania | Liczba ludności - Meldunki | Liczba ludności - Deklaracje | Teoretyczna liczba osób uiszczających opłatę przez cały rok |
|------|------------------------------------------------------|----------------------------|------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| 2013 | 55 930                                               | 52 774                     | 48 122                       | 46 475                                                      |
| 2014 | 55 710                                               | 52 190                     | 46 651                       | 45 638                                                      |
| 2015 | 55 547                                               | 51 498                     | 46 244                       | 44 890                                                      |
| 2016 | -                                                    | 51 242                     | 45 326                       | 44 374                                                      |

|                  |                 |                |                |          |
|------------------|-----------------|----------------|----------------|----------|
| <b>2013-2015</b> | <b>- 383</b>    | <b>- 1 276</b> | <b>- 1 878</b> | <b>-</b> |
|                  | <b>- 0,68 %</b> | <b>- 2,4 %</b> | <b>- 3,9 %</b> | <b>-</b> |

Przyjęta w mieście metoda opłaty od liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość uniemożliwia skuteczną weryfikację danych zawartych w składanych przez właścicieli nieruchomości deklaracjach. Wadą systemu pogłównego jest baza - liczba mieszkańców łatwa do zmanipulowania na poziomie pojedynczych gospodarstw w zabudowie jednorodzinnej, a także w zabudowie wielorodzinnej – spółdzielni, zasobów komunalnych, wspólnot mieszkaniowych itp.

A zatem, w systemie opłaty pogłownej baza opłat, czyli liczba mieszkańców, wykazuje wyraźne i nienaturalne tendencje do kurczenia się, co przy powstającej masie odpadów musi powodować stały wzrost stawek i w konsekwencji rodzi ogólny brak akceptacji lokalnego społeczeństwa. Rozwiązaniem powyższej trudności może być zmiana ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w taki sposób, aby dane zawarte w deklaracjach możliwe były do zweryfikowania.

Po dyskusji prowadzonej na sesji Rady Miasta w dniu 26 października 2016r. i zobligowaniu Prezydenta przez Radnych do zweryfikowania obecnie obowiązującej metody naliczania opłat, Miasto Racibórz przeprowadziło w miesiącu listopadzie 2016r. ankietyzację weryfikacji ilości osób zamieszkałych na nieruchomościach w wybranej dzielnicy Raciborza - Ocice. W proces ankietyzacji zaangażowanych zostało 11 pracowników Urzędu Miasta Racibórz.

W wybranej zabudowie wielorodzinnej weryfikacja została przeprowadzona przez zarządcę nieruchomości, który jako podmiot zobligowany do złożenia deklaracji, sprawdził we własnym zakresie dane w nich zawarte.

Rezultaty prowadzonych działań przedstawia tabela poniżej:

| <b><i>Rodzaj zabudowy</i></b> | <b><i>Ilość ulic, na których przeprowadzono ankietyzację</i></b> | <b><i>Ilość budynków dla których wypełniono ankietę</i></b> | <b><i>Ilość osób zgłoszonych w deklaracjach</i></b> | <b><i>Ilość osób wpisanych w ankietach</i></b> | <b><i>Różnica pomiędzy ilością osób zadeklarowanych w deklaracjach a wynikami ankiety</i></b> |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Zabudowa jednorodzinna        | 30                                                               | 604                                                         | 1834                                                | 1810                                           | -24                                                                                           |
| Zabudowa wielorodzinna        | 63                                                               | 156                                                         | 2672                                                | 2648                                           | -24                                                                                           |

Od chwili wejścia nowego systemu gospodarowania odpadami, wyraźnie odnotowuje się tendencję spadkową w ilości osób zamieszkających, natomiast ilość wytwarzanych przez mieszkańców odpadów nie zmniejsza się. Taki stan wpływa na niestabilność systemu gospodarowania odpadami na terenie miasta Racibórz. A działania poczynione przez Miasto Racibórz i zarządcę na wybranych próbach potwierdzają potrzebę rozważenia nowych, szerszych metod rozliczania opłaty.

### ZAŁOŻENIE

| <b>Lp.</b> | <b>Nazwa zadania</b>                                                                                                                                                                                               | <b>Wydatki planowane na 2017r.</b> |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| 1.         | 00-172/OR- Obsługa administracyjna systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym wynagrodzenia, art. biurowe, wyposażenie, wysyłka, książki, delegacje, szkolenia - o środki wnioskuje Wydział Organizacyjny. | 401 600,00 zł                      |
| 2.         | 00-178/OŚ-Działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi – o środki wnioskuje Wydział Ochrony Środowiska.                                                         | 20 000,00 zł                       |
| 3.         | 00-172/KM-Obsługa administracyjna systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym: obsługa programów komputerowych – Biotop, Śmieciarka, wysyłka w ramach umów zleceń, analizy.                                 | 125 000,00 zł                      |
| 4.         | 00-164/KM-Gospodarka odpadami, w tym umowy:<br>- odbiór odpadów,<br>- zagospodarowanie odpadów,<br>- rekompensata ZZO,                                                                                             | 8 715 000,00 zł                    |
| 5.         | 00-174/KM-Tworzenie warunków do selektywnej zbiórki odpadów                                                                                                                                                        | 50 000,00 zł                       |
|            | SUMA:                                                                                                                                                                                                              | 9 311 600,00 zł                    |

#### Informacje do tabeli:

Rzeczywiste wydatki planowane na 2017r., pkt 4 wynikające z zawartych umów wyliczone są na podstawie ilości odebranych odpadów w 2016r., tj. 20 316,75 Mg – w tym 1 786,46 Mg odpadów biodegradowalnych.

## WYLICZENIA STAWKI WG METOD DOPUSZCZONYCH USTAWĄ

### 1. Naliczanie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w zależności od liczby mieszkańców:

Dane wyjściowe

- |                                                        |                         |
|--------------------------------------------------------|-------------------------|
| – liczba zadeklarowanych osób                          | 44 374 os. <sup>1</sup> |
| – suma kosztów systemu                                 | 9 500 000 zł/rok,       |
| – zakładane przychody z nieruchomości niezamieszkałych | 2 500 000 zł/rok.       |

Obliczenie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości zamieszkałych od liczby osób

$$\begin{array}{lclcl} 7\,000\,000 \text{ zł/rok} & : & 44\,374 \text{ os} & = & 157,75 \text{ zł/os/rok} \\ 157,75 \text{ zł/os./rok} & : & 12 \text{ m-cy} & \approx & \mathbf{13,15 \text{ zł/os./m-c}} \end{array}$$

Zalety metody:

- powiązana z zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- akceptowalna społecznie,

Wady metody:

- metoda trudna do weryfikacji,
- powoduje potrzebę częstej zmiany deklaracji,

### 2. Naliczanie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w zależności od zużytej wody:

Dane wyjściowe

- |                                                        |                                            |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| – ilość zużytej wody w Raciborzu                       | 1 500 000 m <sup>3</sup> /rok <sup>2</sup> |
| – suma kosztów systemu                                 | 9 500 000 zł/rok,                          |
| – zakładane przychody z nieruchomości niezamieszkałych | 2 500 000 zł/rok.                          |

Obliczenie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości zamieszkałych od liczby osób

---

<sup>1</sup> dane z deklaracji złożone w Urzędzie Miasta na dzień 08.09.2016r.

<sup>2</sup> dane z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu za rok 2016 – 1 496 348 m<sup>3</sup>/rok

$$7\,000\,000 \text{ zł/rok} : 1\,500\,000 \text{ m}^3/\text{rok} = 4,67 \text{ zł/m}^3$$

Zalety metody:

- pozwala uchwycić w ramach opłaty większość mieszkańców – działa zasada: zanieczyszczający płaci,
- to metoda, która faktycznie obejmie wszystkie osoby zamieszkujące na terenie gminy, w tym okresowo zamieszkałe, wynajmujące, a także przyjezdne,
- jest szczelna – obejmuje każdego, kto nawet krótkotrwale zamieszkuje w danym gospodarstwie domowym,
- nie powoduje, przy każdej zmianie ilości osób zamieszkałych, konieczności dokonywania zmiany deklaracji (szczególnie ważne dla studentów, czy osób pracujących poza miastem),
- jest weryfikowalna – dobrze przybliżająca rzeczywisty stan zamieszkujących osób

Wady metody:

- może wywołać sprzeciw społeczny,
- trudności przy rozliczaniu budynków wielolokalowych (różnica pomiędzy licznikiem głównym a podlicznikami),
- wyliczenie opłaty w przypadku nieruchomości mieszanych.

### **3. Naliczanie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w zależności od powierzchni lokalu mieszkalnego:**

Dane wyjściowe

- |                                                                                                            |                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| – założona powierzchnia lokali mieszkalnych w Raciborzu                                                    | 1 433 tys. m <sup>2</sup> <sup>3</sup> |
| – suma kosztów systemu                                                                                     | 9 500 000 zł/rok,                      |
| – zakładane przychody z nieruchomości niezamieszkałych                                                     | 2 500 000 zł/rok.                      |
| – przyjęta przybliżona liczba lokali mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej (zarządcy) i jednorodzinnej : |                                        |
| do 60,00 m <sup>2</sup> –                                                                                  | 14 000,                                |

---

<sup>3</sup> dane pochodzące z deklaracji podatku od nieruchomości na dzień 24.10.2016r. (1 432 203 m<sup>2</sup>)

- |                                                    |        |
|----------------------------------------------------|--------|
| od 60,01 m <sup>2</sup> do 90,00 m <sup>2</sup> –  | 4 900, |
| od 90,01 m <sup>2</sup> do 120,00 m <sup>2</sup> – | 2 400, |
| pow. 120,01 m <sup>2</sup> –                       | 3 100, |
- przyjęta przybliżona powierzchnia lokali mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej:

|                                                    | <b>powierzchnia</b>           | <b>udział</b> |
|----------------------------------------------------|-------------------------------|---------------|
| do 60,00 m <sup>2</sup> –                          | 1 066 tys. m <sup>2</sup>     | (~74 %),      |
| od 60,01 m <sup>2</sup> do 90,00 m <sup>2</sup> –  | 157 tys. m <sup>2</sup>       | (~11 %),      |
| od 90,01 m <sup>2</sup> do 120,00 m <sup>2</sup> – | 72 tys. m <sup>2</sup>        | (~5 %),       |
| pow. 120,01 m <sup>2</sup> –                       | <u>138 tys. m<sup>2</sup></u> | (~ 10%),      |
|                                                    | 1 433 tys. m <sup>2</sup>     | ( 100%)       |

Obliczenie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości zamieszkałych w zależności od powierzchni lokalu mieszkalnego

Propozycje stawek w zależności od przedziału powierzchni lokalu:

|                                                                   | <b>powierzchnia</b>       | <b>stawka</b> | <b>pow. x stawka x 12m-cy</b> |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------|---------------|-------------------------------|
| <b>I gr.</b> do 60,00 m <sup>2</sup> –                            | 1 066 tys. m <sup>2</sup> | 0,45 zł       | 5 756 400,00 zł               |
| <b>II gr.</b> od 60,01 m <sup>2</sup> do 90,00 m <sup>2</sup> –   | 157 tys. m <sup>2</sup>   | 0,35 zł       | 659 400,00 zł                 |
| <b>III gr.</b> od 90,01 m <sup>2</sup> do 120,00 m <sup>2</sup> – | 72 tys. m <sup>2</sup>    | 0,30 zł       | 259 200,00 zł                 |
| <b>IV gr.</b> pow. 120,01 m <sup>2</sup> –                        | 138 tys. m <sup>2</sup>   | 0,20 zł       | <u>331 200,00 zł</u>          |
|                                                                   |                           |               | <b>7 006 200,00 zł/ rok</b>   |

Z uwagi na brak dokładnych danych dot. ilości lokali oraz ich powierzchni, zachodzi konieczność zweryfikowania przyjętych założeń po złożeniu wszystkich deklaracji.

Zalety metody:

- metoda weryfikowalna,
- brak konieczności dokonywania zmian w złożonych deklaracjach,
- stały przychód – powierzchni mieszkalnej może jedynie przybywać.

Wady metody:

- nie powiązana z zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- opłata stała niezależna od ilości wytwarzanych odpadów,

- brak zależności metody z ilością osób zamieszkujących nieruchomość, a tym samym z faktyczną ilością wytwarzanych odpadów komunalnych,
- konieczność monitorowania wpływów w celu sprawdzenia poprawności wyliczenia stawki opłaty ponieważ brak jest szczegółowych danych dotyczących wielkości poszczególnych lokali mieszkalnych.

#### 4. Naliczanie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od gospodarstwa domowego:

Dane wyjściowe

- liczba gospodarstw domowych 24 407, <sup>4</sup>
- suma kosztów systemu 9 500 000 zł/rok,
- zakładane przychody z nieruchomości niezamieszkałych 2 500 000 zł/rok.

Obliczenie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości zamieszkałych od gospodarstwa domowego

$$\begin{aligned}
 7\,000\,000 \text{ zł/rok} & : 24\,407 \text{ gospodarstw} = 286,80 \text{ zł/gospodarstwo/rok} \\
 286,80 \text{ zł/gospodarstwo/rok} & : 12 \text{ m-cy} = \mathbf{23,90 \text{ zł/gospodarstwo/m-c}}
 \end{aligned}$$

Zalety metody:

- metoda weryfikowalna,
- zdecydowanie mniejsza konieczność dokonywania zmian w złożonych deklaracjach,

Wady metody:

- brak zależności metody z ilością osób zamieszkujących nieruchomość, a tym samym z faktyczną ilością wytwarzanych odpadów komunalnych,
- niepowiązana z zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- może wywołać sprzeciw społeczny.

---

<sup>4</sup> dane z Wydziału Obywatelskiego na dzień 08.12.2015r.

**Propozycja naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za pomocą metody mieszanej – od gospodarstwa domowego i ilości zużytej wody**

**Wariant dla opłaty stałej w wysokości 14 zł**

Dane do obliczenia stawki:

1) Dane wyjściowe

|                                                |                                 |
|------------------------------------------------|---------------------------------|
| – roczne zużycie wody dla gospodarstw domowych | 1 500 000 m <sup>3</sup> /rok , |
| – założona liczba mieszkańców Raciborza        | 51 000,                         |
| – liczba gospodarstw domowych                  | 24 407,                         |
| – suma kosztów systemu                         | 9 500 000 zł/rok,               |

2) Obliczenie opłaty „śmieciowej”

$$O_s = S_r + Z_w, \text{ gdzie}$$

$O_s$  - miesięczna opłata za gospodarowanie odpadami,

$S_r$  - miesięczna opłata ryczałtowa od gospodarstwa domowego na danej nieruchomości,

$Z_w$  - miesięczne zużycie wody w gospodarstwie domowym, pomniejszone o 2,5 m<sup>3</sup> liczone jako iloczyn przyjętej stawki za 1 m<sup>3</sup> wody.

3) Miesięczna opłata ryczałtowa od gospodarstwa domowego na danej nieruchomości / $S_r$ /:

$$1\,500\,000\text{ m}^3 : 51\,000\text{ os.} = 29,4\text{ m}^3/\text{os}/\text{rok} : 12\text{ m-cy} = 2,45\text{ m}^3/\text{os}/\text{m-c}$$

Przyjęto średniomiesięczne zużycie wody na osobę **2,5 m<sup>3</sup>**

4) Prognoza finansowa systemu koszty / przychody (roczne)

|              |   |                                                                                                                                                                                       |
|--------------|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 9 500 000 zł | - | koszt systemu                                                                                                                                                                         |
| 2 500 000 zł | - | zakładane przychody z nieruchomości niezamieszkałych                                                                                                                                  |
| 4 100 376 zł | - | zakładane przychody z ryczału od gospodarstw domowych<br>tj. 24 407 gosp. x 14 zł x 12 m-cy = 4 100 376 zł,                                                                           |
| 2 899 624 zł | - | koszty pozostałe do pokrycia przez mieszkańców,<br>przy założeniu, że<br>24 407 gosp. x 2,5 m <sup>3</sup> x 12 m-cy = 732 210 m <sup>3</sup> /rok pokryje ryczałt od gosp. domowych, |

do pokrycia pozostałych kosztów systemu na podstawie pozostałej ilości 767 790 m<sup>3</sup> zużytej wody, pozostaje 767 790 m<sup>3</sup>

tj.  $1\,500\,000\text{ m}^3 - 732\,210\text{ m}^3/\text{rok} = 767\,790\text{ m}^3$ ,

Aby system się sfinansował 1m<sup>3</sup> powinien kosztować 3,78 zł

tj.  $2\,899\,624\text{ zł} : 767\,790\text{ m}^3 = \mathbf{3,78\text{ zł/m}^3}$

5) Wzór wyliczający opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi:

**$14\text{ zł} + (X\text{ m}^3 - 2,5\text{ m}^3) \times 3,78\text{ zł}$** , gdzie

14zł – to stała opłata miesięczna dla gospodarstwa domowego, natomiast

$(X\text{ m}^3 - 2,5\text{ m}^3) 3,78\text{ zł}$  – to dopłata wg ilości zużytej wody za każdy rozpoczęty m<sup>3</sup> powyżej 2,5 m<sup>3</sup>.

**Mając na uwadze potrzebę zrównoważenia wydatków związanych z obsługą systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w Raciborzu, pozostawia się Radzie Miasta decyzję co do wyboru metody naliczania opłaty.**